

اسرار موفقیت بزرگان در تقرب به خدا

سمیره مطورا^۱

۱. سطح دو، مدرسه علمیه فاطمه الزهراء، آبادان، samirmattor @ gmail.com

چکیده

در آموزه‌های اسلامی، مفهوم «موفقیت» به مفهوم سعادت و خوشبختی نزدیک است و عملاً موفقیت مطلق و خوشبختی مطلق، یکی هستند؛ خوشبخت و موفق واقعی کسی است که در مسیر بندگی خدای متعال باشد و راه تقرب به خدا را با تلاش و هدفمندی در زندگی پیموده است. اهمیت و ضرورت بحث در این موضوع الگو یابی و دستیابی به کمال نهایی انسان و رسیدن به قرب الهی می‌باشد و لازم است برای رسیدن به این کمال از بزرگان دین و اخلاق که در این مسیر به موفقیت رسیده‌اند، اسوه بگزینیم. روش تحقیق به صورت کتابخانه‌ای می‌باشد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که راه موفقیت بزرگان در تقرب به خدا منحصر نبوده و به هزاران عامل بستگی دارد که در این مقاله به برخی از آن‌ها اشاره شده است. راه‌ها و رازهای موفقیت انسان، بستگی به چند امر دارد؛ مانند یاد خدا و اطاعت از خدا و رسول، هدفمندی در زندگی، تلاش و کوشش، صبر و تحمل، دوری از گناه، تأمین اقتصادی و همچنین برای رسیدن به قرب الهی علاوه بر عوامل موفقیت باید راه‌های تقرب به خداوند را شناخت و آن‌ها را پیمود تا در مسیر کمال نهایی قرار بگیریم که در اثر حرکت اختیاری انسان به آن نائل می‌شویم. البته همه بندگان و آفریدگان برخوردار از قرب تکوینی به خداوند هستند چون خداوند متعال احاطه وجودی بر آن‌ها دارد و هستی در قبضه قدرت او و وابسته و نیازمند به اراده و مشیت او هستند؛ ولی این قرب وجودی، حقیقی و تکوینی است و اکتسابی نیست و از آن‌رو، نمی‌توان آن را غایت و مقصد سیر تکاملی انسان دانست. منظور از قرب خدا، کمال اکتسابی است که تنها بزرگان دین و اخلاق در پرتو بندگی و عبادت و پیمودن مسیر تکاملی خویش به آن می‌رسند.

کلیدواژه: موفقیت، بزرگان، تقرب.

مقدمه

موفقیت، اصلی‌ترین و مهم‌ترین انگیزه‌ای است که ما برای رسیدن به آن زندگی می‌کنیم. موفقیت خواهی، غریزه‌ای طبیعی است و هر کسی در زندگی خود به دنبال به دست آوردن آن است. موفقیت، تصادفی نیست که به صورت اتفاقی برای بزرگان اتفاق افتاده است؛ افراد موفق و بزرگان اخلاق برای رسیدن به موفقیت و وصول به قرب الهی مشکلات و سختی‌هایی را متحمل گشتند.

از پژوهش‌های قبلی که در این زمینه صورت گرفته، می‌توان به نمونه‌هایی اشاره کرد که از جمله آن‌ها:

۱- کتاب «معجزه تشویق» توسط استفانی مارستون به نگارش درآمده و با ترجمه توراندخت تمدن در سال ۱۳۷۵ به چاپ رسیده که در آن کتاب به عوامل موفقیت اشاره نموده است

۲- کتاب «اعتماد به نفس» که توسط اسمایلز سامویل در سال ۱۳۸۰ چاپ شده، به عوامل موفقیت پرداخته است.

۳- مقاله «جستجوی وسیله برای تقرب به خدا» که توسط آیة الله جوادی آملی در نشریه پاسدار اسلام، ۱۳۸۷ش، شماره ۸ به چاپ رسیده است؛ تنها به وسایل و ابزار تقرب به خدا پرداخته است و به عوامل موفقیت در این راه اشاره نموده است.

بنابراین فرق این مقاله با آن موضوعات در این مورد است که آن‌ها را در تأثیر گذاری بر فرد تلفیق داده و عوامل موفقیت را در تقرب به خدا بررسی نموده که رسیدن به کمال نهایی انسان است؛ که راز موفقیت بزرگان دینی و اخلاق ما می‌باشد.

سؤال اصلی:

اسرار موفقیت بزرگان در تقرب به خدا چیست؟

مفهوم شناسی

۱- موفقیت

موفقیت در لغت، به معنای توفیق، بهره‌مندی، پیروزی، توفیق، پیروزمندی، کامکاری، کامروایی و کامیابی است. و به معنای دستیابی به آرزو، قرار گرفتن در مسیر رسیدن به اهداف و یا انجام دادن کاری می‌باشد.^۱

و در اصطلاح، شهید مطهری در تعریف «موفقیت» می‌گوید: «سعادت و موفقیت، عبارت است از لذت همه‌جانبه و نیل همه‌جانبه به همه کمالات، به طوری که حداکثر کمالات و حظوظ فکری و طبیعی استیفا گردد.»^۲

۲- بزرگان

بزررگان در لغت به معنی مهان، رجال، سران و اعظام^۳ امجاد، امجد، اکابر، اشخاص بزرگ و مهم، اعیان، اشراف، امیران است.^۴ و در اصطلاح به اشخاصی که در جامعه مهم و سرشناس و معروف باشند و یا در دین و اخلاق از علما و دانشمندان بنام باشند، را گویند.

۳- تقرّب

واژه تقرّب مصدر است به معنای نزدیک شدن، نزدیکی جستن، و یا به معنای خویشاوند بودن و همچنین اگر اسم مصدر باشد به معنای نزدیکی. و نیز به معنی نزدیک بودن، خویشی و نزدیکی.^۵ و در اصطلاح تقرّب یعنی نزدیکی جستن به خداست.^۶

۱. دهخدا، لغت نامه دهخدا، واژه موفقیت، سایت واژه یاب.

۲. مطهری، مجموعه آثار، ج ۷، ص ۷۱.

۳. معین، فرهنگ فارسی معین، ج ۱، ص ۲۶۱.

۴. دهخدا، همان، واژه بزرگان، سایت واژه یاب.

۵. معین، فرهنگ فارسی، ص ۱۱۱۸.

۶. دهخدا، لغت نامه، ص ۸۳۷.

عوامل موفقیت بزرگان

موفقیت، محبوب عمومی بشر است، همه افراد بشر در هر رشته و مقامی که هستند به دنبال وسیله، ابزار و راه رسیدن به موفقیت هستند. عمده این راه‌ها از زندگی افراد و الگوهای موفق جوامع به دست آمده؛ کسانی که خود شاهد موفقیت را در آغوش خود لمس کرده‌اند.^۱ راه‌های موفقیت انسان، بستگی به چند امر دارد که در این جا به آن‌ها اشاره می‌کنیم:

۱. یاد خدا و اطاعت از خدا

ارتباط با خدا و دل‌بستگی به او، افزون بر ایجاد اطمینان قلبی و صفای درونی، از عوامل مؤثر در رشد روحی، معنوی و سایر جنبه‌های شخصیتی انسان است. عبادت و ارتباط با خدا، مایه رسیدن به تقوا و پرهیزکاری و تقوا نیز عامل رستگاری انسان است.^۲

خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً»^۳؛ هر کس از خدا و پیامبرش اطاعت کند، به موفقیت و رستگاری بزرگی نایل شده است.

و نیز در قرآن آمده است: «وَ اذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيراً لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ»^۴؛ خدای متعال را بسیار یاد کنید تا رستگار شوید.

پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله) می‌فرماید: «هر کس تقوا و پرهیزکاری پیشه کند و گوش به فرمان دستورهای خداوند باشد، به رستگاری و موفقیت بزرگی رسیده است. به درستی که تقوا باعث سفیدرویی و رضایت پروردگار و باعث ارتقای درجه و مقامات معنوی انسان می‌گردد».^۵

امام علی (علیه السلام) نیز درباره راه‌های موفقیت می‌فرماید: «هر کسی از خدا و رسول خدا اطاعت و پیروی کند، به رستگاری بزرگی می‌رسد و به ثواب ارزشمندی نایل می‌شود و هر کسی نسبت به

۱. سایت اندیشه قلم، برگرفته از مقاله «راه‌های موفقیت»، ۹۵/۸/۱۶ ش.

۲. سایت islamquest.net؛ «موفقیت و راه‌های آن در انسان»، ۱۳۹۳/۱/۲۵.

۳. احزاب: آیه ۷۱.

۴. جمعه: ۱۰.

۵. مجلسی، بحار الانوار، ج ۱۹، ص ۱۲۷.

آداب اخلاقی که انسان را به قرب الهی و موفقیت در آن می‌رساند فراوان است؛ هر کار خوب یکی از اسباب تقرب به خدا است؛ بنابراین از جمله آن آداب می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

شب زنده داری، خوش‌رویی با مردم، حق‌گویی، تواضع، شکر گزاری، خدمت به مردم، نیکی به والدین، جهاد در راه خدا، نماز، زکات، حج، روزه، صلّه رحم، انفاق صدقه پنهانی و آشکار، تلاوت قرآن، دعا، تواضع و بسیاری موارد دیگر است که می‌توان به کتب اخلاقی علما و بزرگان در راه تقرب الهی که هدف نهایی خلقت و رسیدن به کمال و لقاء الهی است مراجعه نمود.^۱

۱. جوادی آملی، «جستجوی وسیله برای تقرب به خدا»، نشریه پاسدار اسلام، ۱۳۸۷ش، شماره ۸.

نتیجه‌گیری

عنوان مقاله «اسرار موفقیت بزرگان در تقرب به خدا» می‌باشد. در مجموع آنچه که در این مقاله بررسی شد، به این نتیجه رسیدیم که موفقیت حاصل نمی‌شود مگر با نظم و آرامش، برنامه‌ریزی و تلاش و ...

قبل از این که انسان پا در مسیر موفقیت بگذارد، بهتر است برای خود هدف‌گذاری کند. در واقع هدف، ارزش وجودی انسان است، تا با یاری خداوند بتواند قله‌های موفقیت را یکی پس از دیگری فتح نماید.

باید همه این راهکارها را در کنار هم دید تا بیشتر بتوان از آن در زندگی بهره‌گیریم. دیگر این که به گفته بزرگان و افراد موفق، اخلاص و توسل به اهل بیت (علیهم السلام) راز موفقیت است. و دیگر این که باید با تأمل و تفکر به موفقیت دنیوی و اخروی حرکت کنیم؛ چون زندگی ما تا بی‌نهایت استمرار دارد؛ پس دنبال موفقیت‌های لذت‌آور و پایداری باشیم که کمال‌آور هستند.

بزرگان دینی، تقرب به خداوند را مشروط به انجام اعمال و تکالیف و متخلق شدن به صفات نیکو از جمله ورع، ایمان و عمل صالح، انفاق، زکات، دوستی و همدردی با همدیگر، صله رحم و نیکی به دیگران دانسته‌اند.

از مباحث این مقاله نتیجه می‌گیریم که کمال‌نهایی انسان تقرب به خداست و راه رسیدن به آن هدف، عبادت و بندگی خداست که تنها کاری است که ذاتاً ارتباطی با غیر خدا ندارد. عبادت کاری است که با قصد تقرب انجام داده می‌شود؛ مانند نماز، روزه و انجام واجبات دیگر. یاد خدا، دوری از گناهان و داشتن پشتکار از عوامل اساسی نیل به موفقیت و بهروزی در وصول و قرب الهی است.

فهرست منابع

* قرآن کریم

- ۱- استفانی، مارستوف، **معجزه تشویق**، ترجمه: تمدن، توراندخت، تهران: انتشارات علمی، ۱۳۷۵ ش.
- ۲- اسمایلز، سامویل، **اعتماد به نفس**، ترجمه: دشتی، علی، تهران: مرکز تحقیقات قلم آشنا، ۱۳۸۰ ش.
- ۳- پاینده، ابوالقاسم، **نهج الفصاحه**، تهران: دنیای دانش، چاپ چهارم، ۱۳۸۲ ش.
- ۴- حقیقی، محمدعلی، **تکنولوژی و مهندسی فکر**، شرکت نشر فراروان، چاپ اول، ۱۳۷۸ ش.
- ۵- جمعی از نویسندگان، **دانشنامه امام موسی کاظم علیه السلام**، پایگاه تخصصی عاشورا، بی تا.
- ۶- دهخدا، علی اکبر، **لغتنامه دهخدا**، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۷۲ ش.
- ۷- سبحانی تبریزی، جعفر، **رمز پیروزی مردان بزرگ**، قم: نسل جوان، ۱۳۸۰ ش.
- ۸- شجاعی، محمدصادق، **توکل به خدا**، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۳ ش.
- ۹- طباطبایی، محمدحسین، **تفسیر المیزان**، ترجمه: محمدباقر موسوی، قم: دفتر انتشارات اسلامی، چاپ پنجم، ج ۵، ۱۳۷۴ ش.
- ۱۰- عمید، حسن، **فرهنگ عمید**، تهران: انتشارات شهرزاد، چاپ دوم، ۱۳۹۰ ش.
- ۱۱- مصباح یزدی، محمدتقی، **به سوی خودسازی**، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (قدس سره)، چاپ چهارم، ۱۳۸۴ ش.
- ۱۲- مطهری، مرتضی، **مجموعه آثار**، تهران: انتشارات صدرا، چاپ هفتم، ج ۷، ۱۳۷۶ ش.
- ۱۳- معین، محمد، **فرهنگ فارسی معین**، تهران: امیرکبیر، چاپ ۱۳۸۰، ۱۸ ش.

- ۱۴- امین عاملی، سیدمحسن، اعیان الشیعه، بیروت: دار التعارف، ج ۱، ۱۴۰۳ق.
- ۱۵- تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غرر الحکم و درر الکلم، قم: دار الکتاب الاسلامی، چاپ دوم، ۱۴۱۰ق. و انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۶ش.
- ۱۶- حرّ عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم: مؤسسه آل البيت لإحياء التراث، ۱۴۱۲ق.
- ۱۷- شریف الرضی، محمد بن حسین، نهج البلاغه، شرح: صبحی صالح، قم: هجرت، چاپ اول، ۱۴۱۴ق.
- ۱۸- کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ترجمه: محمدباقر کمره‌ای، تهران: دار الکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، ج ۲، ۱۴۰۷ق.
- ۱۹- مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، تهران: انتشارات الاسلامیه، ج ۱۴، ۱۳۶۳ش. و بیروت: دار إحياء التراث العربی، چاپ دوم، ۱۴۰۳ق.
- ۲۰- پایان نامه: حمزه اویی، زینت، عوامل تقرب به خدا از منظر آیات و روایات، تاریخ دفاع: ۱۳۹۶/۶/۱۹ش.
- ۲۱- جوادی آملی، عبدالله، «جستجوی وسیله برای تقرب به خدا»، نشریه پاسدار اسلام، ۱۳۸۷ش، شماره ۸.
- ۲۲- پناهی، علی احمد، «نگاهی به عوامل موفقیت در زندگی»، نشریه معارف، سال بیستم، شماره ۱۶۳، تیر ۱۳۹۰.
- ۲۳- پایگاه خبری رسمی بلاغ، «راه‌های تقرب به خدا»، ۱۹ مهر ۱۳۹۹.
- ۲۴- سایت امامت پدیا، دانشنامه امامت و ولایت، «تقرب به خداوند در قرآن»، ۱۰ خرداد ۱۴۰۱ش.
- ۲۵- سایت اندیشه قلم، برگرفته از مقاله «راه‌های موفقیت»، ۱۶/۸/۹۵ش.
- ۲۶- سایت ایده آل مگ، «موفقیت چیست؟»، <https://idehalmag.com>
- ۲۷- سایت حوزه، «تقرب و رسیدن به خدا»، ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۸.
- ۲۸- _____، «رمز ترقی علامه طباطبایی»، ۲۰/۸/۱۳۹۶.
- ۲۹- سایت خبرگزاری رسمی حوزه، «هفت راه تقرب به خدا»، ۱۷ خرداد ۱۳۹۸.

- ۳۰- سایت راسخون
- ۳۱- سایت فکر پرواز، با مدیریت علیرضا حسن زاده.
- ۳۲- سایت ویکی شیعه، «تقرب».
- ۳۳- <<https://arga-mag.com>؛ «با راز موفقیت انسان‌های بزرگ بیشتر آشنا شوید»، ۱۵ مهر ۱۳۹۹ ش.
- ۳۴- View < <https://www.heyvafamily.com>
- ۳۵- news < <https://www.sirenwebdesign.ir>
- ۳۶- سایت <https://www.islamquest.net>؛ «موفقیت و راه‌های آن در انسان»، ۱۳۹۳/۱/۲۵.
- ۳۷- _____؛ «نشانه‌های تقرب انسان به خداوند»، ۱۳۹۹/۸/۱۷ ش.